

Koja prava imam kao žrtva krivičnog dela?

Niko nije pripremljen za to da postane žrtva nekog krivičnog dela, bez obzira na to da li se radi o džeparenju, teškoj telesnoj povredi ili nekom drugom krivičnom delu. Krivično delo čini da budemo povređeni ili uznemireni i nakon toga često ne znamo šta treba da radimo. Ova brošura daće Vam osnovne informacije o tome, gde u takvoj situaciji možete da potražite pomoć i koja prava imate.

Ko može da mi pomogne?

Savet i pomoć mogu da Vam ponude Ustanove za pomoć žrtvama (Opferhilfeeinrichtungen). U savetovaništima rade specijalno obučene žene i muškarci koji imaju mnogo iskustva u radu sa osobama u Vašoj situaciji, koji će Vas saslušati i pomoći Vam. U zavisnosti od težine slučaja oni Vam mogu pružiti i dalju pomoć, na primer psihološku ili terapeutsku.

Informacije o tome kome možete da se obratite naći ćete ovde: www.bmjv.de

Pomoći Vam, inače, može svaka policijska stanica ili pretraga na sajtu banke podataka za žrtve krivičnih dela: (www.odabs.org).

Kako mogu da prijavim krivično delo i šta se dešava nakon toga?

Ako želite da prijavite krivično delo, možete da se obratite svakoj policijskoj stanici. Kada podnesete prijavu, ne možete više da je povučete jer istražni organi (policija i tužilaštvo) po pravilu moraju svako prijavljeno krivično delo da ispituju i gone.

Samo u slučaju nekih lakših krivičnih dela (na primer kada je u pitanju uvreda ili materijalna šteta), žrtva može da odluči da li da se to krivično delo goni ili ne. Zato se ova dela zovu "delikti koji se gone po nalogu žrtve" (Antragsdelikte). Krivično gonjenje se po pravilu vrši samo po nalogu, dakle samo ako Vi kao žrtva krivičnog dela to izričito želite. Takav zahtev morate da podnesete u roku od tri meseca nakon saznanja o delu i počiniocu.

Šta ukoliko ne znam nemački jezik ili se teško sporazumevam?

To nije problem. Ako želite da podnesete krivičnu prijavu, dobićete pomoć. Ako Vas ispituju kao svedoka, imate pravo da dobijete prevodioca (ženu ili muškarca).

Koje informacije o krivičnom postupku mogu da dobijem?

Ako ste postali žrtva nekog krivičnog dela, ne dobijate uvek automatski informacije o krivičnom postupku. Morate, najbolje odmah u policiji, da kažete da li i koje informacije želite. Ako to želite, obavestiće Vas o sledećem:

- Dobićete kratku pismenu potvrdu da ste podneli krivičnu prijavu.
- U slučaju da tužilaštvo obustavi postupak, tj. da ne dođe do podizanja optužnice na sudu, dobićete odgovarajuću informaciju.
- Obavestiće Vas kada i gde će se održati sudski postupak i šta se optuženome stavlja na teret.
- Biće Vam saopšten ishod sudskog postupka tj. da li je presuda oslobađajuća, da li je izrečena presuda ili je postupak obustavljen.
- Dobićete informaciju o tome da li se okrivljena ili osuđena osoba nalazi u zatvoru.
- Biće Vam saopšteno da li je osuđenoj osobi zabranjeno da stupi u kontakt sa Vama.

U pojedinim slučajevima možete takođe da zahtevate da Vam se dostave informacije ili kopije iz sudskih spisa. To može biti, na primer, skica nakon saobraćajnog udesa koja Vam je potrebna kako biste zatražili nadoknadu za štetu ili pretrpljeni bol. Ako je u pitanju krivično delo gde nemate pravo da kao oštećeni učestvujete u postupku („Nebenklage” - o tome više u daljem tekstu), zahtev morate da obrazložite, tj. da objasnite zašto su Vam potrebni ti podaci iz sudskih spisa. U pojedinim slučajevima mogući su izuzeci.

Vaša izjava kao svedoka

Ako ste postali žrtva nekog krivičnog dela, vi ste u postupku veoma važni kao svedok. Po pravilu svoj iskaz dajete u policiji. Često se dešava da kasnije morate da date iskaz i u sudu. Samo u izuzetnim slučajevima, na primer ako ste sa okrivljenom osobom u braku ili u srodstvu, možete da odbijete da svedočite. To znači da ne morate ništa da kažete.

Međutim, prilikom davanja svog iskaza morate da kažete svoje ime i adresu. Izuzetak može da se napravi u slučaju ako Vam pretila posebna opasnost, na primer ako Vam neko pretila nasiljem, u slučaju da date iskaz. Tada niste u obavezi da saopštite svoju adresu. Umesto toga možete da date neku drugu adresu preko koje ste dostupni. To može da bude, na primer, jedna od ustanova za pružanje pomoći žrtvama (Opferhilfeeinrichtung) sa kojom ste u kontaktu.

Za Vas sigurno nije uobičajena situacija da, kao svedok, dajete iskaz i to može da bude veoma tegobno. Zato, za tu priliku, možete nekoga da povedete sa sobom. To može biti neko sa kim ste u srodstvu ili neki prijatelj odnosno prijateljica. Ta osoba sme da prisustvuje ispitivanju i može biti udaljena samo u izuzetnim slučajevima. Podrazumeva se da možete doći i u pratnji svog advokata. U posebnim slučajevima može Vam se čak o trošku države, za period dok ispitivanje traje, staviti advokat na raspolaganje. Ukoliko smatrate da vam je

potrebna takva podrška, bez obzira na to da li iskaz dajete u policiji, tužilaštvu ili sudu, obratite se pre ispitivanja osobi koja to ispitivanje sprovodi.

Ukoliko su deca ili mladi žrtve nasilnog ili seksualnog krivičnog dela, postoji mogućnost da tokom celog postupka dobiju profesionalnu pratnju i podršku, takozvanu psihosocijalnu pratnju kroz proces. Ima slučajeva da, kada su ovakva dela u pitanju, i odrasle osobe imaju potrebu za ovakvom vrstom pomoći a tada je i dobijaju. Ako sud potvrdi da je ta vrsta pomoći potrebna, ona je za žrtvu besplatna. Možete se o tome raspitati u policiji ili u nekoj ustanovi koja se time bavi (Opferhilfeeinrichtung) i od njih dobiti sve potrebne informacije. Isto tako, u internetu pod sledećom adresom možete naći mnoge informacije vezane za psihosocijalnu pratnju tokom postupka: www.bmjbv.de/opferschutz, a tamo pod rubrikom "psychosoziale Prozessbegleitung".

Da li kao oštećeni mogu da se pridružim krivičnom postupku?

Ako ste postali žrtva određenih krivičnih dela, možete kao oštećeni da u postupku nastupate pored tužilaštva (Nebenklägerin/Nebenkläger). Pod tim krivičnim delima podrazumevaju se, na primer, silovanje, seksualno zlostavljanje, pokušaj ubistva ili delo koje je dovelo do ubistva bliskog srodnika. U takvom slučaju imate posebna prava. Možete, na primer, za razliku od drugih svedoka, sve vreme učestvovati u sudskom postupku.

Ko plaća mog advokata?

Ako koristite pomoć advokata, nastaju troškovi. U slučaju kada optuženi biva osuđen, ti troškovi idu na njegov teret. Međutim, nije svaka osuđena osoba u mogućnosti da te troškove zaista i plati. Zato može da se desi da te troškove morate sami snositi.

U nekim iznimnim slučajevima možete sudu podneti zahtev za dobijanje advokata o trošku države. Tako je, na primer, u slučajevima kada se radi o teškim nasilničkim ili seksualnim krivičnim delima ili ako je nakon takvog dela došlo do smrti bliskih srodnika, na primer dece, roditelja ili supružnika. U tom slučaju nema značaja da li imate finansijskih sredstava ili ne.

I u ostalim slučajevima možete od suda tražiti finansijsku pomoć za pravno savetovanje. To može biti slučaj kada imate mala primanja, a imate pravo da kao oštećeni uz tužilaštvo učestvujete u postupku.

Nadoknada za štetu i duševnu bol

Usled nekog krivičnog dela pretrpeli ste štetu ili želite nadoknadu za pretrpljeni duševni bol? Želite da taj Vaš zahtev bude uvršten u sudski postupak? To je po pravilu moguće (tzv. adhezioni postupak). U tom slučaju, međutim, morate podneti zahtev. To možete učiniti već prilikom prijave krivičnog dela.

Podrazumeva se da imate mogućnost da odštetu ili nadoknadu za pretrpljeni duševni bol zatražite i u nekom drugom postupku, tj. ne pred sudom za krivična dela nego u građanskoj parnici. I u tom slučaju, ukoliko imate suviše skromna primanja, možete od suda tražiti finansijsku pomoć za pravno savetovanje.

Koja još prava imam?

Usled nekog nasilja pretrpeli ste zdravstvena oštećenja? Onda možete na osnovu Zakona o obeštećenju žrtve (Opferentschädigungsgesetz) dobiti pomoć od države, na primer ukoliko se radi o lekarskom ili psihoterapeutskom tretmanu, potrebi za pomagalicama (hodalice, invalidska kolica) ili penziji (na primer zbog nadoknade izgubljenih primanja). Već u policiji možete podneti kratak zahtev.

Ukoliko ste žrtva ekstremističkih napada ili terorističkog akta, finansijsku pomoć možete tražiti od Savezne kancelarije za pravosuđe (Bundesamt für Justiz). Tu ćete saznati sve o uslovima i načinu dobijanja pomoći: www.bundesjustizamt.de/ (Reč za pretragu: Härteleistungen/Opferhilfe).

Kao žrtvi nasilja u kući, pripadaju Vam možda još neka prava prema Zakonu o zaštiti od nasilja (Gewaltschutzgesetz). Na primer, od suda nadležnog za porodična pitanja (Familiengericht) možete zahtevati da počiniocu bude zabranjen kontakt sa Vama. Pod posebnim okolnostima sud može da Vam odobri da stan, u kome ste do sada živeli zajedno sa počiniocem, nadalje koristite sami. Potrebne zahteve možete pismeno dostaviti Prvostepenom sudu (Amtsgericht) ili tamo na licu mesta podneti zahtev. U tom slučaju nije obavezno da Vas zastupa advokat.

Šta je to poravnanje između počinioca i žrtve?

Tako se naziva postupak koji, pre svega, žrtvi krivičnog dela treba da pomogne da prevaziđe pretrpljenu nepravdu. Drugačije nego u normalnom krivičnom postupku, počinitelj mora konkretno i direktno da prihvati i shvati koju štetu i povredu je naneo žrtvi svojim delom. To može da se odnosi na materijalnu štetu koju je žrtva pretrpela usled krivičnog dela ili na duševna oštećenja, poniženja i strahove izazvane krivičnim delom. Do poravnanja između

počinioca i žrtve nikada ne dolazi protiv volje žrtve i moguće je samo ukoliko je počinitelj zaista spreman da preuzme odgovornost za počinjeno delo. U odgovarajućim slučajevima poravnanje između počinioca i žrtve može da posluži za prevazilaženje konflikta ako se žrtva sama za to opredeli i za ponovno uspostavljanje pravnog mira. Često to poravnanje iniciraju tužilaštvo ili policija. To nije deo krivičnog postupka i sprovodi se van njega. Za to postoje posebna mesta i ustanove u kojima su angažovani školovani posrednici.

Dodatne informacije vezane za poravnanje između počinioca i žrtve i odgovarajuće ustanove koje se time bave, a nalaze se u Vašoj blizini, naći ćete na internetu, na primer pod <http://www.toa-servicebuero.de/konfliktschlichter> ili pod <http://www.bag-toa.de/>

Brošure i linkovi

Sve potrebne informacije vezane za zaštitu žrtve naći ćete na osnovnoj stranici Ministarstva pravde i zaštite korisnika (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz – BMJV). Tu ćete naći i linkove za adekvatne internet stranice svih nemačkih saveznih pokrajina (sa adresama ustanova za pružanje pomoći žrtvama – Opferhilfeeinrichtung). Naći ćete takođe i linkove za online banke podataka za žrtve krivičnog dela (ODABS): <http://www.bmjv.de/opferschutz>

Ostale korisne informacije možete naći u sledećim brošurama:

- „Opferfibel“ (Bukvar za žrtve)
- „Ich habe Rechte“ (Imam svoja prava)
- „Mehr Schutz bei häuslicher Gewalt“ (Veća zaštita kod nasilja u kući)
- „Beratungs- oder Prozesskostenhilfe“ (Troškovi savetovanja i vođenja postupka)
(pod www.bmjv.de/publikationen)
- „Hilfe für Opfer von Gewalttaten“ (Pomoć za žrtve nasilja)
www.bmas.de/ (reč za pretrag: Hilfe für Opfer von Gewalttaten)

Naručivanje publikacija

Internet: www.bmjv.de

Poštom: Publikationsversand der Bundesregierung,

Postfach 48 10 09, 18132 Rostock

Telefon: (030) 18 272 272 1 Fax: (030) 18 10 272 272 1